

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 8 K, za pol leta 4 K. Naročnina : : za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 8-50 K, za Ameriko 9-50 K. : : List in oglasi se plačujejo naprej. : :

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Dogodki preteklega tedna.

Kakor smo že poročali, je podal dne 22. julija dr. pl. Seidler ostavko celokupnega kabineta. Cesar je demisijo sprejel in poveril sestavo nove vlade bivšemu Stürgkhovemu naučnemu ministru dr. baronu pl. Hussareku. Razen obeh poljskih ministrov ostanejo dosedanja člani kabineta na svojih mestih. Nova poljska ministra sta dr. vit. pl. Galecki in dr. vit. pl. Poray-Madeyski, naučni minister. Za Hussareka so se doslej izjavili samo Poljaki in zmernejši Nemci; Jugoslovani, Čehi, Ukrajinci in radikalni Nemci so napovedali opozicijo. Tudi nemški socialni demokratje niso zadovoljni z bivšim Stürgkhovim sotrudnikom. — Državni zbor dela po načrtu. Od 23. do 26. julija se je vršila tajna seja o dogodkih ob Piavi. Poslanec Stanek je v javni seji predlagal, naj se stenografični zapisnik tajne seje predloži cesarju. Češki predlog za obtožbo ministrov je bil z 213 proti 162 glasovom odklonjen. Finančni minister je predložil proračunski provizorij do konca l. 1918, ki izkazuje 24.320 milijonov kron izdatkov, od tega 6439 milijonov rednih; ostali so vojni stroški. Redni dohodki so proračunani na 4854 milijonov, za drugo naj se najamejo nova vojna posojila v znesku 21 milijard kron. Poleg drugih manjših predlog je poslanska zbornica rešila zakon o ženskem in otroškem delu. — Jugoslovanski klub je bil razen petih obolelih članov pri glasovanju o proračunu dne 26. julija polnoštevilno zastopan. Dr. Šusteršič ni bil navzoč in ni glasoval. — Dne 25. julija je imel Jugoslovanski klub sejo, v kateri je načelnik dr. Korošec poročal o dogodkih zadnjih dni. Sklenilo se je podati izjavo, da se stališče Jugoslovanskega kluba do vlade ni prav nič spremenilo. — Dne 16. in 17. avgusta se bode v Ljubljani ustanovil Narodni svet, dne 17. avgusta bo seja Jugoslovanskega kluba v Ljubljani, dne 18. avgusta bo odkritje spominske plošče dr. Kreka v Št. Janžu. — Angleško-francoske čete so ob murmanskem železnici prodrle do Petrosavovskega, 200 kilometrov nad Petrogradom, ter zasedle

tudi železniško progo Arhangelsk-Vologda, tako da je notranja Rusija odrezana od severa. Poveljnik ententine armade je bivši generalisimus ruske vojske general Gurkov. Začasna vlada v Vladivostoku je naprosila entento za vojaški nastop. Kakor poročajo, so se Američani in Japonci končno sporazumeli glede japonske vojaške pomoči ter bo Japonska v kratkem nastopila v Sibiriji. Ekspedicije se udeležijo tudi Kitajska. — Na zapadnem bojišču so zavzniki ob Marni zlomili nemški napad in uvedli mogočno ofenzivo. Nemci so se umaknili na desni breg Marne in napovedujejo še nadaljnje umikanje. — Na italijanskem bojišču nič posebnega. — V Albaniji so naše čete odbile sovražne napade v dolini Devolija, nato si pa pri Cuciju priborile prehod čez Semen. — Ob Jordanu so Turki vzeli Angležem mostišče, a ga naslednji dan zopet izgubili.

Govor poslanca Jarca

v državnem zboru dne 23. julija 1918.

Poslanec g. prof. Evg. Jarc je izvajal, da je za stališče Jugoslovanskega kluba napram bodoči vladi merodajno to, kakšno stališče bo zavzela nasproti jugoslovanskemu vprašanju. Dr. Seidler je mislil, da bo s praznimi frazami prešel preko tega vprašanja. S tem, da je pod pretvezo, da mora na jugu napraviti red, uvedel nemški kurz in nova preganjanja, je med Jugoslovani povzročil najstrožjo opozicijo. Tudi vsaka bodoča vlada bo doživela isto, če se ne bo prilagodila jugoslovanskemu vprašanju. Jugoslovanski narod se ne pusti odpraviti s praznimi besedami.

Govornik je nato omenjal avdijenco Štajercijancev pri cesarju in povdarjal, da je ta avdijenca povzročila nova preganjanja med Jugoslovani. Celo razglédnice s sliko dr. Korošca so med vojaštvom prepovedane in vojaške osebe, ki jih pošiljajo, kaznovane.

Napačno je trditi, da je jugoslovansko ljudstvo zapeljano. Priča za to so številni shodi, ki so bili prepovedani. Ljudstva se je povsod kljub prepovedi zbralo na tisoče, ker je ljudstvo hotelo slišati svoje voditelje.

Glavni pritisk pa je naperjen proti časopisju. Imamo kar trojno cenzuro: sodno, vojaško in politično. Kar smejo brati v Mariboru, Gradcu in na Dunaju, tega ne smejo na jugu. List kar enostavno ustavljajo. Medtem ko smejo drugi listi svobodno na fronto, je slovenskim listom, razen „Štajercu“, „Resnici“ in „Novicam“ odvzet frontni debit. Obskurnega „Štajerca“, ki je postal dvorni in državni časopis, kar vsiljujejo vojakom po strelskih jarkih. Na podoben način se pospešujejo listi, ki jih na Kranjskem izdaja malenkostna manjšina.

Govornik je omenjal premestitve kadrov hrabrih slovenskih polkov ter pritisk, ki se izvaja na uradništvo. Svaril je vlado pred razpustom obč. zastop. na Kranjskem, ki so se med vojsko izborna obnesla. Preganjanja bodo dosegla edino le to, da se bodo Jugoslovani še tesneje strnili. Če država ni sposobna, da bi se prilagodila jugoslovanskemu vprašanju, potem je nevarnost, da bo zapadla isti usodi kakor Rusija. Narodi in Jugoslovani pa bodo živeli naprej. (Živalno odobravanje pri Jugoslovanih.)

Ostali del govora je parlamentarna cenzura (dvorni svetnik Fleischner) črtala. Pač pa je prinesel dunajski „Abend“ še sledeči odstavek:

Govornik se je pritoževal, da se vsi češki listi, izvzemši „Hlas Naroda“ in vsi jugoslovanski listi, izvzemši „Štajerca“ in Šusteršičevih „Novic“ in „Resnice“, ne dostavljajo na fronto, marveč kratkomalo sežigajo na vojnih poštah. Pri sedanjem pomanjkanju papirja je to nezaslišano, poleg tega pa trpe listi škodo vsled poštne. Govornik vpraša, zakaj listov pravočasno ne obveste, da ne bi zastoj razpošiljali in tako trpeli veliko škodo.

Ali smo že blizu konca?

(«Naša Moč») (Dalje 7.)

Slika „Apokaliptična zver“.

Med dobrim in hudim je vidno nasprotje in boj se bije med obema, odkar ljudje hodijo po zemlji. Dobro načelo vlada v kraljestvu božjem, ki je sveta katoliška

cerkev, hudo pa v satanovem kraljestvu, to je družba vseh hudobnih duhov in ljudi, ki sami radovoljno v grehah živijo in še druge v grehe zapeljujejo.

Znak in simbol božjega kraljestva je cerkev sv. Petra v Rimu, znak satanovega kraljestva je pa zmaj ali skrivnostna zver.

Kako je prišel Satan do tega znaka? — To nam pove sv. pismo. V apokalipsi, to je „Skrivno razodenje sv. Janeza“, beremo: „In nastal je velik boj na nebu: Mihael in njegovi angeli so bili boj z zmajem, in zmaj se je boril in njegovi angeli, pa niso premagali, in niso več našli svojega mesta v nebesih. In vržen je bil zmaj, stara kača, ki se imenuje hudič in satan, ki zapeljuje ves svet, vržen je bil na zemljo in angeli njegovi so bili z njim izgnani. (Apok. 12, 7—9.) Sv. Janez je gledal v proroškem zamaknjenju ta boj in padec satanov v podobi strašnega ognjenordečega zmaja, ki je padel z neba na zemljo. Pa tudi v „Stari zavezi“ nam prerok Danijel kaže bogusovražne moči v podobah hudih zveri.

1. Kako je prišlo do nasprotja in boja med angeli božjimi?

Bog je ustvaril nebo in zemljo in vse, kar je v njih. Vse stvari so prišle prav dobre iz rok božjih.

Angeli so bili tudi vsi dobri ustvarjeni, a prestati so morali preskušnjo, da si zaslužijo plačilo v nebesih. Večina angelov je dobro prestala to preskušnjo, mnogo izmed njih pa ni obdržalo svojega prvenstva; postali so Bogu nepokorni in so izgubili pravico do nebes.

V čem prav je obstajala ta preskušnja angelov, ni jasno povedano v svetem pismu; le napuh in zavist očitajo satanu, in očeta laži ga imenuje Kristus. Nekateri cerkveni učeniki mislijo, da je Bog pokazal angelom prihodnjega Mesija, ki bo Bog in človek skupaj; potem Marijo, mater Odršenikovo, ter je zahteval od angelov, da molijo Kristusa, Boga-človeka, in priznajo Marijo za svojo kraljico. Lucifer pa je zase hotel imeti to čast zveze z drugo božjo osebo in vsled tega sedež na božjem prestolu. Ker Bog ni mogel njemu na ljubo spremeniti večnih sklepov, je prišlo do upora in odpada.

Iz dnevnika slovenskega častnika v svetovni vojni.

Po dnevniku + Janka Muha. (5.)

Bili smo v elektrarni in videli stroj, ki poganja vodo po močnih železnih ceveh na hrib v velik zidan kal — rezervoar. Že obisk elektrarne je bil nad vse zanimiv.

Iz elektrarne smo šli ob ceveh po lepih, v skalo vsekanih stopnjicah do vrha. Iz rezervoarja pada voda preko strmih pečin v globočino. Kaj si ljudje vse privoščijo!

Ogledal sem tudi vinograde, ki so bili meseca aprila že zeleni. Pozni mráz je trtam nekoliko škodil. Mnogi vinogradi še niso bili obdelani, tu in tam celo trt niso obrezali. Res škoda! Pri delih v vinogradih pomaga vojaštvo, ker ni dovolj domačih delavcev, a delo vendar le počasi napreduje.

Ob prostem času se je vojaštvo pod nadzorstvom častnikov večkrat kopal v

Adiži, odkoder se je glasno prepevaje vračalo domov. Pa tudi sicer se je nudilo dovolj zabave. Vsak večer je svirala vojaška godba na vasi, kjer je vse mrgolelo vojaštva in civilistov. Včasih so tudi naši fantje posegli vmes ter zapeli: „Moj fantič je na Trolsko vandra!“ — „Po jezeru“ — „Al' me boš kaj rada imela?“ Tudi po gostilnah se je razlegalo veselo petje in vriskanje, prav kakor v kaki kranjski gostilni ob žeganju.

Petje se je sploh zelo gojilo pri vseh stotnijah, na to so posebno poveljniki delovali. Kadar se je vojaštvo vračalo z vaje, so naši fantje med pohodom zapeli, da je bilo veselje. Seveda so včasih od častnikov dobili nekaj kronic za vino, ki je najboljše mazilo za pevsko grlo.

Častniki in kadeti smo večkrat zaleleti v domačo vinsko klet, včasih tudi v Tramin ali celo v Bocen, kjer smo marsikatero rekli pa tudi zapeli. Po večerji se je največkrat razvila živahna zabava v častniški obednici. Tu je od časa do časa nastopil šramel.

Priznati moram, da so tirolska vina prav dobra, zdrava. Cena jim za te čase nikakor ni pretirana. Kaj lepo nam je potekalo življenje v tem krasnem tirolskem kraju. Še nikoli prej se mi ni tako dobro godilo, kakor tukaj.

V Auer-ju so polk nadzorovali višji vojaški dostojanstveniki: brigadir, divizijonar, zborni poveljnik, generalni polkovnik Kövesz, dne 19. aprila pa celo nadvojvoda Evgen.

Že prejšnji dan se je polk vežbal in pripravljal za sprejem Nj. cesarske Visokosti. Dne 19. aprila zjutraj so odkorakale kompanije druga za drugo na travnik pri kolodvoru. Vse vojaštvo je bilo ozaljšano z zelenjem ter z običajnimi planinkami in peresi. Na tem travniku se je postavil tudi domobranski polk št. 4. Vsa uravnava je trajala precej dolgo, kakor je navada ob takih prilikah.

Kar zadoni trobenta v znamenje, da se bliža nadvojvoda, godba zaigra cesarsko himno, automobili pridreče, nadvojvoda s svojim visokim spremstvom izstopi.

Ko je bilo nadzorovanje domobranskega polka št. 4 končano, je naša godba zaigrala cesarsko himno in nadvojvoda je v spremstvu brigadirja, divizijonarja, zbornega poveljnika in drugih visokih častnikov pristopil k naši stotniji, ki je bila na levem sprejemnem krilu. Vsakega odlikovanca je vprašal, kje je zaslužil odlikovanje. Vpraševal je tu in tam tudi po starosti, rodbinskih razmerah itd.

Ko je pregledal vso fronto, sta se mu predstavila častniška zborna našega in domobranskega polka št. 4. Nadvojvoda je z vsakim častnikom in kadetom izpregovoril nekaj prijaznih besed in mu podal roko, kar je trajalo seveda precej časa. Nato se je dal fotografirati s častništvom vsakega polka posebej. Konečno se je visoki dostojanstvenik ob zvokih godbe odpeljal s svojim spremstvom.

Doživel sem zopet dan, ki mi ostane v najlepšem spominu. Saj sem ta dan videl poveljnika jugozapadne fronte Nj. cesarske Visokosti nadvojvoda Evgena in osebno govoril z njim.

Satan pa svoje namere, postati najvišji gospod in uživati češčenje božje, te namere ni opustil. Začel je na zemlji delati na to, da podvrže vse ljudi sebi in jih odtrga od Boga; upornik je bil in ostane vedno.

Zadela je sicer Luciferja kazni, da je zavržen izpred obličja božjega, vendar še ni tako zaprt v peklu, da bi ne mogel na svetu ničesar več storiti. Bog mu je pustil prosto, hoditi po svetu in skušati ljudi do sodnjega dne. Zakaj je tako, ne vemo; vendar je gotovo, da ne more satan škodovati nobenemu človeku več, kakor mu pripusti Bog.

Sicer vemo, da hodi hudič po svetu kot rjoveč lev ter išče, koga bi požrl. Zoperstaviti se mu je srčno v veri. Tudi sv. apostol Pavel nas opominja, „da imamo boj nasproti oblasti in moči; zoper vodnike sveta te teme, zoper hudobne duhove na nebesu“. Vsak človek posebej se mora vojskovati s satanom za svojo dušo pa tudi cela katoliška cerkev stoji v boju s kraljestvom satanovim.

Franjo Neubauer:

Njegova vrnitev.

Pod mano moj potoček,
pred mano beli mlin,
pred mlinom tvoj prelepi lik!
O ne, — samó spomin!

Koló se je gnalo
v valove šumeče
in sípalo vanje
demánte blesteče.

In voda pred nama
je drla in drla,
zamišljena vanjo
sva zrla in zrla.

Tedaj si rekla žalostno:
„Tako usode val
odnese te od mene
z domačih dragih tal.“

Zares me je odtrgal
od tebe val deroč
in štiri leta mislil sem
le náte dan in noč.

Pred mano spet je beli mlin
in pótok péni se,
a záme tvoj pogled noben,
noben ne zméni se!

Sevé! Življenje ti kipí
in tvoj obraz žari,
a meni boj in trud in glad
izpil je mlado kri!

Popoldne je na našem vrtičku vojni kurat Turšič 12. stotniji velikonočnemu času primerno in prav lepo govoril. Lepo se mi je zdelo, ko je sedelo moštvo v vinogradu na tleh in verno poslušalo izvrstnega govornika. Po končanem govoru je dalo moštvo duška svoji navdušenosti in s trikratnim „živijo“ pozdravilo voj. kurata.

Velika noč 1916.

Veliki petek že ni bilo običajnih vojaških vaj. Ljudje so snažili okoli barak, se umivali, strigli, brili, vse prav tako, kakor se dela doma pred velikimi prazniki. Nekateri so gradili po načrtu poročnika Rubliča pred barako majhen park, zopet drugi so spletali vence za oltar, ki je bil postavljen pod milim nebom.

Popoldne smo sestavili paradno kompanijo za velikonočno procesijo. Za to kompanijo je dal naš bataljon od vsake stotnije po en vod najkrepkejših mož.

Ponoči je dežilo, a v soboto zjutraj je kazalo, da se bo naredil lep dan. Dopoldne se je izvršila vizitacija municije,

Uprizoritev igre „Domen“ v Narodnem domu.

Narodna igra „Domen“ (Po J. Jurčiču spisal I. Česnik), ki so jo uprizorili tukajšnji meščani v Narodnem domu v nedeljo dne 21. julija 1918, je dosegla v vsakem oziru velik uspeh, ki jasno govori, da naj bi uprizorili prireditelji tudi v bodoče še več podobnih predstav in se ne ustavili na stopnji, ki so jo že dosegli, ampak naj bi razvijali svoje delovanje v tem smislu dalje. Že igra sama je bila srečno izbrana in zato naj bi predstavljali igralci tudi kesneje vedno raje dela te vrste, kakor pa kake plehke in „duhovite izpleteničene eno- ali dvodejanske burke, kojih vsa vrednost leži skoro vedno v banalnem besednem humorju.

V „Domnu“ se nam odkrije vse pestro pesniško bogastvo, ki ga nudijo Jurčičeve umetnine. Kajti on je znal kot malokdo opazovati narod v najrazličnejših smereh, spoznavati njegovega življenja vesele in temne strani in na podlagi globokega opazovanja in lastnega doživljanja je ustvaril svoja dela, v katerih zremo dejanje in nehanje slovenskega ljudstva. — Da pride taka umetnina do popolne veljave tudi na odru si morajo prisvojiti igralci duševno popolnoma vse delo tako, da živijo in delujejo res v dobi, ki jo zahteva dejanje in vrhutega je samoobsebi umljivo, da mora vsak igralec obvladati igralsko tehniko v vseh odtentkih. — Pomisliti moramo, da je večina sodelujočih nastopila javno prvič in v tem oziru so pokazali prireditelji razveseljive uspehe.

Glavni igralec igre, Domen se je popolnoma vživel v svojo vlogo in jo predstavljal tudi res zadovoljivo. Njegov govor in njegove kretnje ga niso reprezentirale kot veselega, zdravega kmečkega fanta, kar je tudi prav, kajti Domen nikakor ni slika vriskajočega in brezskrbnega mladeniča iz ugledne, kmečke hiše, temveč on je nezakonski sin grajščaka, o katerem niti ne ve, da je njegov oče. Vse te okoliščine, kakor tudi dvomi so vzbudili v Domnu nagnjenje k premišljevanju in razvili v njem skoro samotarski značaj. Jurčič sam to utemeljuje: „Bil je (namreč Domen) tiha dobra duša, malo besedi je šlo njemu črez zobe, nikoli nobena nepotrebna. Eni — sosebo stari ljudje, hvalili so ga, da je moder, eni pa so odkimovali rekoč: „Jaz ne zaupam mnogo temu človeku; tiha voda podira jezove...“ (Domen str. 11). — Igralcu bi bilo želeto, da ne zakoplje svojih igralskih zmožnosti, temveč, da se posveti z vso resnostjo dramatik. Z ravnotakim uspehom je igrala tudi Anka, ki se je resno zamislila v svojo vlogo in je, ne glede na

pušk in druge opreme. Elitna kompanija pa se je pod vodstvom nadporočnika Mahra vadila za nastop pri procesiji. Obiskali smo tudi božji grob v spodni, podružni cerkvi. Prav priprost je, brez posebnega kinča. Edini okraski so raznobarne, z vodo napolnjene steklene buče, za katerimi gore lučice. Dva vojaka našega polka stojita kot straža pri božjem grobu.

Popoldne je poročnik Rublič na trgu fotografiral oltar, ki so ga bili po njegovem načrtu postavili vojaki. Krasen je! Kaj takega zna napraviti samo Rublič. Na prostem še nisem videl tako lepega oltarja.

Kmalu po peti uri se je pričela cerkvena slovesnost. Paradna kompanija se je postavila zunaj cerkve, na koro so bili pevci in godba, v cerkvi pa zborni poveljnik z višjimi častniki. Ko je duhovščina stopala k oltarju, je godba igrala, nakar smo s spremljevanjem orgelj ubrano zapeli „Regina coeli letaře“. Orgljal je praporščak Sever.

Iz cerkve je šla procesija v sledečem redu: Pol paradne kompanije, godba, pevci,

nekatera precej težavna mesta, ki zahtevajo temeljite, psihološke poglobitve, ustregla v popolni meri vsem pisateljevim zahtevam. Posrečen je bil tudi uvodni pogovor (v 1. dej.) Anke z Jerico, ki je z živahnim igranjem naredila dialog neprisiljen in svež. — Kdo se ne spominja berača Urha Zaplatnika, ki je s svojim naravnost vzornim nastopom, z nikdar usahnjenim vrelcem prekipevajočega humorja ustvaril protiutež k morečemu dihu, ki mora veti iz cele igre. Igralec berača Urha je kot nalašč za take vloge in njegova sposobnost za to se je pokazala v tako visoki meri, da ga je, komaj da se je prikazal na odru, pozdravilo občinstvo z bučnim in šumnim aplavzom. V Urhu smo videli oni karakteristični tip beračev, postopačev in klatežev, kakršne najdemo povsod v Jurčičevih povestih in ki delijo vse dejanje v solčno in senčno stran. — Tudi krojač Špilkin Jožek je s svojim igranjem srečno izpolnil važno pisateljevo zahtevo in pokazal zmožnost za vloge te vrste. — Vživeti se v bistvo učitelja Krševana ni lahko, kajti tipi te vrste spadajo že v preteklost. Vendar je dotični igralec izrazil vse značilne poteze in kretnje takega vaškega veljaka in vinskega brata. Istotako so v vsej meri ustregli zahtevam igre Meta, posebno v svojem monologu (v 2. dej.) in pogovoru z grajščakom, Sova, ki mu je bila ta vloga kot nalašč zanj in Jurec tipična slika ponosnega in samozavestnega kmeta. — V splošnem se je opazila tekom vseh petih dejanj vestnost igranja in bilo bi malenkostno in zlobotno obračati vso pozornost na male napake in pogoške, ki so se tu pa tam primerili, kar je vedno naravno. Le kdor hoče že a priori gledati vse črno in iskati povsod le senčne strani, bo našel v istini ves svet teman; osebne zadeve, ki narekujejo pri nekaterih mnenje, pa itak niso merodajne za objektivno oceno. — Kar najsrečneje pa je uspelo četrto dejanje: Preja pri Jurcu. Tu se je pokazala važnost postranskih vlog, ki tvorijo celoti potrebno ozadje, brez katerega bi izgubila igra vso moč in lepoto in ki naj usposobljajo, da v tem svetlejši luči zablestijo vodilne osebe in glavno dejanje. In to težko nalogo so „kmetje“, „predice“ in „fantje“ izvedli tako dovršeno in obenem naravno, da je bilo gledalcu mogoče poglobiti se v dejanje in zamenjati predstavljanje z resnico, kar je za igralca največje priznanje in pohvala. Posebno za take scene je težko dobiti primernih igralcev, ki bi se res z ljubeznijo oklenili podobnih, tako važnih vlog, kajti nekaterim se zdi premalenkostno igrati postranske vloge, drugi pa hočejo sodelovati le z osebami, stoječimi na njim enaki družabni stopnji (in to v dobi demokratizma!). — Tudi v drugih dejanjih so bile podobne scene uprizorjene

vestno in skrbno, tako, da je bilo le tu pa tam opaziti pretiranosti (biriči odvedejo Domna iz ječe), ki pa so seveda pod občo uspelostjo popolnoma izginile. —

Na splošno željo občinstva se je igra teden pozneje še dvakrat ponovila in kot prvič je bila tudi pri ponavljanju dvorana do zadnjega sedeža napolnjena, znak kako željno se pri nas pričakuje podobnih prirediteljev. Čisti dobiček, ki se je odposlal v korist slepim vojakom je jasno pokazal s kako vnemo so se ljudje odzvali povabilu.

Pri ponavljanju je uprizoritev istotako izvrstno in posrečeno uspela, brez najmanjših pogošk in hib. — Naj bi torej prireditelji teh zabavnih večerov nastopili spet v kratkem času s kako podobno dramatično prireditvijo (n. pr. Finžgarjevo: Naša kri; Jurčičevega: Desetega brata; Govekarjeve: Rokovnjače, Martina Krpana; Medveda: Za pravdo in srce in p.), kajti s predstavljanjem „Domna“ so pokazali, da imajo za gledališče zmožnosti in razumevanje, ki jih naj razvijajo in uporabljajo.

Miran Jarc.

Pratika za avgust.

Avgust, poprej Sekstilis (šesti) imenovan, je prejel ime po cesarju Avgustu.

Avgust ima 31 dni in bo po Knauerjevem stoletnem koledarju vroč mesec. Zjutraj bo večkrat megla. — Solnce stopi dne 24. v znamenje device. Konec pasjih dni. Dan se skrči za 1 uro 34 minut in je dolg 15 ur 3 min. do 13 ur 29 min. — Pomenljivi dnevi so: Sv. Lovrenc (10.), Sv. Kasijan (13.), Velika maša (15.), Sv. Jernej (24.) in Sv. Janez obglavljen (29.). Ljudska prerokba pravi: Če je na dan sv. Lovrenca jasno, bo vinar veselo prepeval v jeseni; in če je že grozdek mehak, bo vince sladko. Kakršno je vreme na dan sv. Kasijana, takšnih bo še v avgustu mnogo. Če bo lepa Velika maša, bo zopet vino sladko. Če ima sv. Jernej lep dan, bo dobra jesen. Dež na dan sv. Janeza obglavljenja, prinese piškave orehe. Vse prerokbe trde, da mora biti avgust pač dovolj topel, ker bi sicer bila prav slaba letina.

Dopisi.

Iz Mokronoga. Ker se mi ni bilo mogoče osebno zahvaliti velecenjenim gospicam pevkam in gospodom pevcem, ki so me ob priliki mojega odhoda iz Mokronoga s prekrasno ubranim petjem tako zelo počastili in razveselili, se tem potom prav iskreno zahvaljujem ter kličem prisrčni: Bog plačaj! Alojzij Tome, kaplan.

Iz Št. Jerneja. Česar smo se vedno bali, je prišlo. Polje je posebno lepo kazalo. A resničen je Schillerjev vers — Die Elemente hassen das Werk der Menschenhand. — V soboto krog ene popoldne pri-

prosto, ampak je moralo na vaje. Tako so se ti veseli prazniki konečno le žalostno zaključili.

Cvetlični dan 7. maja 1916.

Že prejšnji dan je šla naša stotnja po zelenje, bršljin in cvetje za olepšavo veseličnega prostora. Dekoracijo glavnega trga je seveda prevzel zopet Rublič. Trg se je počasi izpremenil v pravi park, povsod so bila nastavljena drevesca in oleandri. Vodnjak je bil krasno ozaljšan z zelenjem, venci in cvetjem. Za prodajo jestvin in pijač sta bila postavljena dva šotora: eden za moštvo, drugi za častništvo.

Dopoldne so se prikazale na trgu prve cvetličarice v pestrih tirolskih narodnih nošah. Opoldne so prišle tudi v častniško obednico in odnesle od nas precej kronic za Rdeči križ. Veselica se je pričela ob petih popoldne. Na trgu je kar mrgolelo vojaštva. Prišli so vsi častniki tega kraja, tudi zborni poveljnik, divizionar in brigadir.

hrumi od Bele Cerkve sem grozen orkan. Silen vihar, toča in dež — ne dež — strašna ploha je bilo vse obenem. Mislili smo, da mora biti vsega konec! Vihar je podiral kozolce — samo na Loki jih je padlo pet — ruval in lomil močna drevesa. Težak vrh jelše odlomi ter odnese deset metrov daleč po zraku; tudi cel kozolec z žitom vred je ferčal po zraku. Ajdova setev je vničena; koruza, fižol, itd., raztolčena in v tla pomendrana. Posebno hudo sta prizadeta Gradišče in Maharovec. Koliko škode nam je po vinogradih napravilo, mi trenutno še ni znano. Rekvizicija nam je v svoji kratkovidnosti pobrala toliko ajde. S čim naj sedaj njive obsejemo, ko mnogi niti za prvo setev niso semena imeli.

Iz Dol. Maharovca. Šiba božja nas je zadela 27. t. m. Ob 1. uri popoldne pridrvili so se črni oblaki z gromom in strašnim viharjem, kateri je ruval drevesa s koreninami in podiral kozolce. Med viharjem vsula pa se je taka toča, da stari ljudje ne pomnijo take, in zdrobila ter sklestila v četrte ure vse v zemljo. Pogled po našem polju, katero je bilo zlasti letos eno najlepših, nudi jako žalosten in obupen pogled, kajti vse je uničeno in ljudstvo gleda s strahom v bodočnost. Ves trud in vsi žulji na izdelanih rokah trpečega ljudstva so bili zaman. Najhujše je pobila toča v sledečih petih vaseh: Dolenji in Gorenji Maharovec, Dolenje in Gorenje Gradišče in Gorenja Brezovica, manj prizadete so sosednje vasi. Bog nas varuj te strašne šibe! — Dne 20. julija je umrl nagloma 62 let stari Franc Kirar iz Loke, kovač v Gor. Brezovici. Pokojni je bil marljiv gospodar in dober kovač. Naj v miru počiva!

Iz Trebnjega. Dne 26. julija je divjal v Dedči vasi strašen vihar. Stresel ni le sadja z dreves, temveč je ruval tudi drevesa sama iz tal ter jih metal po tleh. Med drugim drevjem je izruval tudi orjaško hruško, ki je dala lansko jesen en voz hrušk. Naredil je veliko škode na strehah, vrtovih in posebno še na polju, kjer je po nekaterih njivah težko pričakovani pridelek takorekoč uničen. Pokončane so najlepše koruzne, prosene, ovsene in druge njive. Tudi semenska detelja je jako trpela. — Dedča vas stoji na hribčku in je obdana z gozdom. Zato se človeku še bolj čudno zdi, da je nad to mirno vasjo vihar tako divjal.

Iz Mirne peči. Obesila se je dne 20. julija slaboumna 21 let stara posestnikova hči Ana Kočjaš iz Dol. Vrhova. Spala je s svojim 10 let stari bratom na seniku. Ko se je njen brat ob šestih uri zjutraj zbudil, zapazil je svojo sestro viseti na vrvcu blizu sebe. Hladnokrvno jo je pustil viseti in je šel v hlev krmiti živino, ne da bi bil o tem dogodku koga obvestil. Še-le pozneje jo je tam našel sosed, posestnik Jernej Šoštar. Mati obešenke je pred leti umrla. Oče je v Ameriki.

Iz Semiča. Ob sklepu letošnje šole je bila v naši šoli v Semiču kratka, pa ganljiva slovesnost. Šolska soba je bila lepo okrašena, na ovinčani deski pa je bilo napisano: „Slovo“. Šolska mladina se je poslavljala od svojega vodje, gospoda nadučitelja Matije Bartel-a, ki je vodil tukajšnjo šolo vzorno dolgo dobo 32 let. Priserčne so bile poslovilne deklaracije dečkov, lepi pa tudi zadnji nauki gosp. nadučitelja šolarjem in zadnji pozdravi njihovim starišem, ki so se večinoma tudi izobrazili pod njegovim očetovskim vodstvom. Bog daj uglednemu g. nadučitelju uživati zasluženi pokoj še dolgo vrsto let! — Dne 21. julija so dekleta našega izobraževalnega društva zopet priredile lepo uspelo prireditve za slovenske slepe vojake v Gradcu. Uprizorile so lepo S. Sardenkovo igro „Skrivnostna zaroka“, ki je primerna prav za sedanji čas, ko postajajo ravno misijoni na vzhodu med razkolnimi brati za nas posebno važni, in šaljivo „Pri gospodi“. Tudi neugodno vreme ni moglo uplašiti vnetih igralcev in gledalcev. — Dne 22. t. m. je nastal na

Brstovcu ogenj in upepelil Starihovo hišo, druge so srečno rešili. — Tudi iz naše fare je ob zadnji ofenzivi v Italiji padlo mnogo izvrstnih fantov. Zvedeli smo doslej za sledeče: Anton Kambič iz Praproč, Janez Cesar iz Semiča, Ljudevit Drganč iz Semiča, Martin Drganč s Hriba in Peter Henigman z Rožnega dola.

Doplačila za Dol. Novice pošiljajo naši naročniki že prav pridno. Potreba je zares velika, ker draginja papirja in vseh tiskarskih potrebščin z vsakim dnevom raste. Prosim vljudno, pošljite nam vsi še zaostali cenjeni naročniki naročnino in doplačilo prav kmalu.

Domače in tuje novice.

Duhovniške vesti. Prijor nemškega viteškega reda v Ljubljani je imenoval P. Gvidona Krischa za II. kaplana v Črnomlju, P. Pavlina Bitnarja, dosedaj kaplana v Podzemlju, za prvega kaplana v Metliki.

Vodstvo novomeške gimnazije. S 1. avgustom je prevzel vodstvo zavoda novo imenovani ravnatelj Josip Wester. Ravnateljska pisarna je odslej v novem gimnazijskem poslopju v prvem nadstropju. Uradne ure v počitniški dobi so v ponedeljek, sredo in petek od 10. do 12. ure dopoldan. — Gotovo ustrezemo, če ob tej priliki predstavimo novomeškemu in drugemu občinstvu našega novega gospoda ravnatelja. Gosp. Josip Wester se je rodil 1. 1874 v Spod. Radelci pri Bučki, torej je prvi novomeški gimnazijski ravnatelj Dolenjec. Ljudsko šolo je pohajal pri o. frančiškanih v Novem mestu, gimnazijo v Ljubljani, vseučilišče v Gradcu. Kot profesor je služboval v Ljubljani, v Ptuj in od leta 1900 do 1902 v Novem mestu, nato na državni gimnaziji v Ljubljani. Kot poročnik je odšel 1. 1914 na vojsko; služboval je v Dalmaciji, Hercegovini pri varstvu železnice, pri c. in kr. trdnj. poveljstvu v Trebinju in v Biljevi; 1. 1917 je prišel k nekemu dalm. črnov. pešpolku na fronto v Albanijo, odkoder se je vrnil letos spomladi kot stotnik v domovino. Pozdravljamo s ponosom velezaslužnega moža za domovino, kot novomeškega gimnazijskega ravnatelja z željo, da ga spremlja vsepovsod Božji blagoslov pri njegovem odgovornosti polnem poklicu in veleprid in velekorist naše srednje šolske mladine!

Imenovanje. Gospod Alfonz Ravnika, c. kr. poštni upravitelj v Novem mestu je imenovan poštним nadupraviteljem.

Kap je zadela preč. gospoda Miškota Horvata, župnika v Studencu. Ohromela mu je leva stran, a se mu je stanje že zboljšalo. Leži v deželni bolnišnici v Ljubljani. Želimo prečast. gospodu župniku popolno zdravje.

Slovensko narodno gledališče. **Podpiratelji v Novem mestu.** Slavnosti, s katerimi so Čehi praznovali 50 letnico svojega narodnega gledališča v Pragi, so pokazale, koliko važnost priznavajo Čehi gledališču za narodni in kulturni razvoj. — Prav zadnji čas je gledališka družba iz Zagreba prirejala predstave v Trstu. Njih uspeh je bil mogočen. Tudi Italijani so prihajali k predstavam in občudovali so umetniško višino igralcev ter krasoto hrvatske govorice. Odtlej ne kažejo več tolike neprijazne protivnosti in mržnje nasproti Slovincem in Hrvatom kakor poprej, nego se pripravljajo na trezno sporazumnost z Jugoslovani. — Ako bi bili Slovenci imeli med vojno odprto narodno gledališče v Ljubljani, kjer se je zbiralo vojaštvo vseh narodov monarhije, bi bili imeli Slovenci priliko, z gledališčem pokazati vsem tem narodom višino naše kulturne moči in lepoto našega jezika. Vsem našim narodom bi se bili

častno, imenitno in veljavno predstavili. Ti dogodki so obrnili tudi pri nas pozornost na „deželno“ gledališče v Ljubljani in zbudili trdno voljo, da bodi to gledališče naše neodvisno narodno gledališče, ki bi krepko pospeševalo naš narodni in kulturni napredek. Na mnogih krajih po Slovenskem že zbirajo prispevke, da bi s primerno glavnico omogočili gledališču redno delovanje. Tudi v Novem mestu se je osnoval krajevni odbor s tem namenom pod načelstvom dvornega svetnika Fr. pl. Šuklje-ja. O tem so Dolenjske Novice že poročale. Že danes imamo prijetno priliko, da priobčujemo prvi seznam rodoljubnih gospodov in gospej, ki so se pozivu odzvali in priskočili lepemu narodnemu namenu z darili in deleži. Darila so naklonili: p. n. g. Edm. Kastelic, trgovec 100 K; nadalje po 50 K: dr. J. Globevnik, odvetnik; Fr. pl. Šuklje, dvorni svetnik, in dr. Vl. Žitek, odvetnik; nadalje po 30 K: ga. Emilija Globevnik, odvetnikova soproga, in gdčna. Marija Seidl; nadalje po 20 K: Dav. Andrižanič, lekarnar; Urban Horvat, knjigar; M. Markič, profesor; dr. Vlad. Golja, sodnik; A. Guzelj, gozdni nadkom. v p., in ga. Gusti Vodopivec iz Dunaja; naposled 10 K: Drag. Golja, davč. oficijal. — Z deleži po 100 kron so pristopili: Dav. Andrižanič, dr. Jos. Globevnik, Fr. pl. Šuklje in J. Zure, župan in dež. poslanec v Kandiji. Nadalnje prispevke sprejemajo: predsednik dv. svetn. Fr. pl. Šuklje; bagajnik vladni svetn. prof. Ferd. Seidl in drugi v Dol. Novicah že imenovani člani krajevnega odbora v Novem mestu.

Hudourje v novomeški okolici. Kakor smo že zadnjič poročali in poročamo tudi danes na več mestih, je Dolenjska hudo prizadeta po večkratnih nevihtah in toči. Izdatna pomoč od vlade je vsepovsod nujno potrebna. O tem sfa se prepričala visokorodni gosp. vladni svetnik baron Rechbach in velespoštovani gospod deželni poslanec župan Jos. Zure, ki sta takoj po nesrečah prihitela med jokajoče in obupano ljudstvo občine Šmihel-Stopiče in druge. Oglédala sta si velikansko škodo na polju in v vinogradih, tolažila ubogo ljudstvo in obljubila in zagotovila pomoči v največji meri. — Gospod okrajni glavar baron Rechbach je naročil županstvu, naj takoj poročajo, koliko ima vsak posameznik škode na enem ali drugem pridelku. Ljudje so prisrčno hvaležni predobremu gosp. baronu, da se je blagovolil potruditi z g. poslancem priti med nje v času, ko so zares takšnih visokih obiskov najbolj potrebni.

Roparski napad se je izvršil v noči od 30. do 31. julija nad gosp. Francom Drenikom (Čefidel) v Prečni. Vračal se je od neke kupčije v noči okoli 11. ure iz Novega mesta. Na cesti, koder pripelje tudi pot iz hoste od Cegelnice, sta ga ustavila dva neznana lopova ter mu postavila takoj revolver in zahtevala denar. Imel je denarja okrog 23.000 K, katere si je baje izposodil za kupčijo. Ta denar sta mu roparja vzela in odšla. Žendarmija pridno zasleduje. Govorico sta imela slabo slovensko z laškim dialektom. — Nepopisno, koliko tatvin in predrznih napadov in vlovov se dogaja okoli Novega mesta! Enemu so ukradli par volov, drugemu odpeljali konja z vozom, tretjemu odnesli komate, tatvine na polju itd. — Ljudje, pomagajte orožnikom, da se spravi pod ključ takšne lopove! Orožniki sami ne morejo vsega. Osnujte prepotrebne domače straže v vsaki vasi, kar smo že tolikokrat priporočali! Izprosile si pri okrajnem glavarstvu orožje, ki leži tam mrtvo spravljeno.

Za vodnjak „Jordan“ je poslala vesela družba pri Marinčiču iz Škocijana 7 kron. Najlepša hvala! Prosimo posnemalcev!

Betteto v Ljubljani. Odlični slovenski umetnik, c. kr. dvorni operni pevec z Dunaja, gospod Julij Betteto, bo koncertiral v Ljubljani 8. avgusta v dvorani Union. Izvajal bo krasen spored slovenskih in drugih svetovnih skladb.

Umrl je v soboto 27. julija ob 2. uri zjutraj v Šmihelu pri Novem mestu občeznani posestnik g. Valentin Žura v starosti 65. let, po daljšem bolehanju in previden s sv. zakramenti. Pred vojno je imel dobro obiskovano gostilno „pri Valentinu“. Naj počiva v miru blagi mož!

Za slepe vojake v Gradcu je poslalo Izobraževalno društvo v Semiču 150 kron kot čisti dobiček prireditve pri gosp. Sepaherju dne 21. julija 1918. Bog plačaj tisočerkokrat! — Danes smo odposlali zopet čast. sestri Klari, preskrbni materi naših vbojih oslepelih vojakov, nabranih darov v času od 20. februarja do 31. julija skupaj 526 K 10 v. — Vseh darov smo poslali dosedaj 1787 K 10 v. To je častna svota za usmiljene Dolenjce. Prosimo, blagovolite še nabirati in pošiljati!

Imenovan je za slugo na novomeški gimnaziji g. Friderik Ludwiger.

Izvoz živil iz Hrvaške. Deželna vlada hrvaška v Zagrebu razglša, da se množi naval iz Kranjske na Hrvaško radi nakupovanja živil tako, da čutijo na Hrvaškem že pomanjkanje. Vsled tega je hrvaška dež. vlada v Zagrebu odredila, da varnostni organi potnike, ki hodijo na Hrvaško, da nakupujejo živila, zavračajo. Ako se pa komu vendar posreči na Hrvaško priti in živil nakupiti, se mu pri prekoračenju meje brez izjeme odvzamejo. Občinstvo se zato opozarja, da se takih težavnih in z velikimi stroški in neprilikami združenih potovanj v lastno korist izogiblje.

Četrta obletnica vojske. V petek 26. julija je bilo štiri leta, kar je Avstro-Ogrska napovedala Srbiji vojsko. Koliko let bo še trajalo to grozovito morenjenje človeštva in prelivanje krvi, nihče ne ve. Zavedajmo se tembolj svoje dolžnosti in prosimo neprenehoma Vsemogočnega: „Kuge, lakote in vojske reši nas Gospod!“

Iz koledarja za pokončevanje škodljivcev na sadnem drevju za mesec avgust.

1. Zatiranje jabolčnega in češpljevega molja s tem, da pobremo vsak dan odpadlo sadje in ga pokrmimo. 2. Zatiranje krvave uši kakor meseca junija. 3. Zatiranje listnih ušic kakor meseca junija. 4. Zatiranje gosenic zavrtačevih in kostanjevega prelea. 5. Snaženje naročenih poletnih cepičev z raztopino od mazljivega mila in tobakovega izvlečka, da pomorimo zalego krvave uši. — J. Klemenčič — Umno sadjarstvo.

Po zavarovalnem oddelku c. kr. avstr. vojaškega zaklada za vdove in sirote se je podpisalo skupaj preko 100 milijonov kron osmega vojnega posojila. Razven tega je bilo doslej podpisanih v obliki zavarovanj na osmo vojno posojilo po zakladovi pogodbeni družbi, c. kr. priv. življenski zavarovalnici avstr. Feniksu, nadaljnih 352.9 milijonov kron. — Skupni uspeh tega zaklada bode znatno presegal podpise na sedmo vojno posojilo, ker se v smislu pooblastila c. kr. poštno-hranilničnega urada priglasili iz skupnih nabiranja kakor tudi zavarovanja vojnega posojila še nadalje sprejemajo. — Tudi vsak nadaljni podpis in vsako zavarovanje vojnega posojila pri vojaškem zakladu za vdove in sirote zviša s polnim podpisanim oziroma zavarovanim zneskom skupni uspeh osmega vojnega posojila.

Socijalne in pravne razmere v trgu Mokronogu v 18. veku.

Spisal Ivan Steklasa.

(Dalje.)

Leta 1783, dne 25. maja, pa so izšli od višje oblasti propisi bodočega reda in razmerja za gosposki trg Mokronog glede lastninskega posestva, osebnega prava, meščanskih pravic in posebnih pravic trškega sodnika.

Po novih propisih glede lastninskega posestva so bili meščani v trgu

Mokronogu pravi, neomejeni lastniki vseh zajedniških in lastnih zemljišč ter so mogli razpolagati po svoji volji s svojimi hišami in k njim spadajočimi travniki, njivami in hostami. Meščani so mogli tedaj ta posestva lahko prodati, zameniti, zastaviti, zapustiti naslednikom in storiti z njimi, kar jih je bila volja. Nad temi lastnimi posestvi je imela mokronoška gosposčina samo nadvlastništvo (*dominium directum*), ki je omejevalo pravico lastnikov le v teh-le točkah: Vsak posestnik je moral priznati, da spadajo ta posestva pod graščinsko sodnijsko oblast in da je v tem slučaju dolžan vsak posestnik svoji gosposčini pokorščino. Vsak posestnik je bil dolžan tej nadvlastni gosposčini dajati letno dačo in nobenega drugega izmišljenega davka. Pri posestvenih spremembah med domačimi meščani ali tudi z zunanjimi graščinskimi podložni je bilo dovoljeno, da je to spremembo naznanil sodnik. Če se je hotel naseliti v mokronoškem trgu tuji podložnik ter si pridobiti kakšno trško posestvo, se je moral le-ta najprej obrniti na graščinsko gosposčino ter steči pri njej dovoljenje za sprejem v občino. Po določbi z dne 29. junija 1606 je bila namreč zabranjena vsaka prodaja ali sploh izročitev, bodisi v celem ali na kose vseh meščanskih zemljišč in posestev tujim podložnim ali gospodom, da ne izgubi na ta način nadvlastna gosposčina nič od svojih dač, ki so ji pripadale, in da posestva ne pridejo pod tujo gosposčino neobdačena.

Da se je moglo na take spremembe bolje paziti, je ostala trškemu sodniku pravica, dotične dogovore sestavljati ter jih predlagati gosposčinskemu uradu na brezplačno odobrenje, kajti vse take listine, ki niso bile potrjene v gosposčinski uradni pisarni, so bile brez vsake moči in obveze.

Po osebnem pravu je bil vsak mokronoški meščan po svoji osebi neposredno podvržen mokronoški gosposčinski sodnji ter jo moral priznati kot svojo gosposčinsko in vojdstveno oblast. Vendar pa so imeli meščani pred drugimi podložnimi neke prednosti. Če se je hotel namreč domač meščanski sin izseliti iz trga s svojim premoženjem ter se naseliti v katerem drugem kraju, se je moral radi tega zglasiti le pri trškem sodniku. Tudi je bil prost po poprejšnjih sloboščinah navadno odškodnine, in gosposčina ga ni smela zadržati ali ga prisiliti, da ne odide na kmetijo. Tujec pa, ki se je naselil v trgu ter se hotel zopet izseliti, je moral plačati dolžno odškodnino. To davščino, katero je moral poprej vsak posestnik gosposčini sami izročiti, je prepustila zdaj le-ta trški blagajni, da se pomore s tem dohodkom splošnemu blagostanju. Vse dotične odpustnice je mogel izročiti strankam sodnik sam, vendar pa jih je moral predlagati na brezplačno potrdilo gosposčinskemu uradu, da se odstrani tako vsak nered. Če se je imela slednjič katera stranka v takih slučajih pritožiti proti sodnikovi odredbi, se je mogla radi tega zglasiti neposredno pri graščinski gosposčini, nakar sta bila sodnik in stranka zaslišana in potem potrebno ukazano.

Glede meščanskih pravic je bilo po raznih najvišjih postavah (slednjič po postavi z dne 5. julija 1792) določeno, da sme dovoljevati pravico do obrtnije le dotična gruntna oblast. Mokronoška gosposčinska oblast pa je iz posebne prijaznosti do svojih zvestih meščanov popustila v marsičem od prvotne postavne strogosti ter dovolila v tem pogledu trškemu sodniku mnogo svobode. Tako je mogel sodnik s svojimi prisledniki najprej določiti, koliko obrtnikov je potrebno v trgu za izvršitev potrebnega dela in koliko se jih more s svojim delom preživeti. To predloženo število je gosposčinska oblast po navadi potrdila, toda moralo je pri tem ostati. Le v posebnih slučajih je mogla gosposčina že določeno število zvišati. Kdor se je

hotel kot obrtnik v trgu naseliti, je moral najprej pri sodniku za to prošnjo izročiti ter se s svojimi spričevali izkazati, da je izučen obrtnik. Če je imel tudi kaj svojega premoženja in če je bila takšna obrtnija prazna, ga je mogel kar sodnik sprejeti kot trškega obrtnika. Za sprejemnico je moral dotični obrtnik plačati pri trški blagajni 45 kr. Vrh tega pa je moral položiti pristopnino za tako zvano pristopno pravo po stari navadi ter si kupiti meščanski listek za 30 kr.

Domačini so imeli vedno prednost pred tujci glede obrta kakor tudi pristopnega prava, če so imeli sploh sposobnost za dotično obrtnijo. Tudi je mogel sodnik le tam takso pustiti, nikakor pa ne vstopnino. Tujci pa niso bili oproščeni sploh nobenega plačila. Če si je pridobil na tak način sprejeti obrtnik tudi meščanstvo, je bil prost vojaščine, četudi ni imel svoje, davku podvržene hiše. Če se je zgodila v teh slučajih kakšna krivica, se je dotični lahko pritožil pri gosposčini, in le-ta je poravnala potem take stvari v sporazumu s sodnikom. Ker je imela graščinska gosposčina nad trgovom Mokronogom pravico nadgledništva, je mogla vsakega, ki je bil sposoben za vojaški stan, določiti naravnost sama. Vendar pa je dala tudi v tem pogledu meščanom nekaj pogodnosti. Tako je gosposčina sodnika vselej obvestila, kdaj se bo nabor razpisal in da pove, katere ljudi bi mogel najlažje odstopiti za vojsko. Če ni bila kakšna posebna sila, je mogel le-te iz uradnih listin popisane osebe poklicati sam sodnik na pregledbo ter jih tudi potrditi v imenu gosposčine, če so bili sposobni.

Pot do lune krajša, nego pot do miru.

Berolinski list „Vorwärts“ je priobčil sledeče pogoje, pod katerimi bi bila Nemčija pripravljena, stopiti v mirovna pogajanja, oziroma katere je priobčila španski vladi.

1. Nemčija noče pridobiti nobenega ozemlja in tudi noče dati nobene kontribucije, oziroma odškodnine na zapadu.

2. Mirovne pogodbe, sklenjene z Rusijo in Rumunijo, morajo ostati v veljavi, pač pa se smejo pregledati na mednarodnem kongresu.

3. O principu glede samoodločbe narodov bi se ne smelo razpravljati ničesar in bi se o tej točki naj razpravljalo le na mirovni konferenci, istotako glede usode Belgije.

4. Balkansko vprašanje bi se naj rešilo samo na mirovni konferenci.

5. Nemčija zahteva prosto plovo na morju, — trdnjava Gibraltar bi se morala razorožiti, istotako Sueški prekop. Nemčija bi morala dobiti pravico do morskih premogovnih postaj.

6. Nemčiji bi se morale vrniti vse njene prekmorske kolonije in naselbine.

Tem nemškim zahtevam so si pa v nasprotju sledeče četverosporazumove zahteve, katere so bile sklenjene ob priliki pariškega posvetovanja zastopnikov četverosporazumovih držav in katere bi naj tvorile podlago za mirovna pogajanja:

1. Nemčija naj brezpogojno vrne Belgijo in ji povrne škodo, katero je imela vsled vojne. Da bi bila Belgija zastavilo v rokah Nemčije, ne more biti nobenega govora.

2. Nemčija mora izročiti Franciji Alzacijo in Loreno.

3. Avstrija bi morala Italiji odstopiti Trst in Trident.

4. Anglija dobi Egipt in vsa ozemlja, katera je v tej svetovni vojni odvezla Turčiji.

5. Nemčija izgubi vse svoje prekmorske kolonije ali naselbine.

Za slučaj, ako bi Nemčija privolila v te najmanjše četverosporazumove zahteve,

ZAHVALA.

Za mnogobrojne dokaze ljubezni in sožalja povodom boleznin in smrti našega nepozabnega pokojnika, gospoda

Andreja Lackner

hotelirja in posestnika v Črnomlju,

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem našo najiskrenejšo zahvalo.

Črnomelj, dne 24. julija 1918.

Rodbine
Lackner, Merk in Schaubach.

bi četverosporazum ne zahteval odcepitve poljskih delov Prusije v samostojno poljsko državo in bi tudi ne vstrajal — pri popolnem razkosanju Avstro-Ogrske. Samoumevno bi morala Avstrija odstopiti Srbijo, Črno goru in Albanijo. Albanija mora priti pod protektorat Italije. Avstrija bi se pa ne smela brigati za nadaljni razvoj in za nadaljno ureditev balkanskega vprašanja.

Konečno povdarja sklep četverosporazumovih zastopnikov sledeče:

Dokler se Nemčija ne bo marala sprijazniti s temi predlogi, ne bodo mirovni predlogi, katere je stavil nemški državni kancelar grof Hertling, napravili prav nobenega utisa na vlade četverosporazumovih držav.

Iz mirovnih predlogov Nemčije ter iz protipredlogov četverosporazuma je razvidno jasno kot beli dan, da o kakem miru v bližnji bodočnosti niti zdaleka ne more biti govora, kar je najbolje označeno v besedah državnika Hagens-Svensa v švedski državni zbornici: „Trenotno je pot od zemlje do lune krajša, nego je ona od vojne do miru!“

Razvedrilo.

Odkritosrčno. A: „Kaj bi ti počel, če bi tvoj bogati stric tebi cel milijon zapustil?“ — B: „Po pravici rečeno nič!“

Zlati časi — če so sploh kdaj bili — so bili menda takrat, ko ljudje še zlata poznali niso.

Potrdilo. Gost: „Kaj je res, da hodi sosed po vse reči v gostilno?“ — Gostilničar: „Res, — še po svojega moža!“

Napak razumil. Zdravnik: „Vidite oče, ta bula zadaj na glavi je znamenje hude jeze!“ — Kmet: „Imate prav, gospod doktor, to mi je prizadela žena, ko me je v jezi z metlo udarila!“

V šofi. Učitelj: „Kdor je priden in dobro dela, pride v nebesa. Kaj je pa s takim, ki hudo dela?“ — Advokatov sin: „Tacega pa moj oče zagovarja!“

Naravnost. Kupec: „Ko sem novo sukno v prvič zapel, je po celem hrbtu počila.“ — Trgovec: „So bili menda že gumbi pretrdo prišiti!“

Nepoboljšljiv. Župnik: „Nacek, kako je to, da si sleherni dan pijan; saj še živina ve, kdaj ima dosti!“ — „O, saj ko bi jaz vodo pil, bi tudi vedel, kdaj je dosti!“

Slovo. „Jožek, ti si torej pri čevljarju nauk dostal?“ — „Da, hvala Bogu, večeraj sem dobil zadnjo klofuto za slovo!“

Junak. A: „Kar ste imeli v sobi, so vam po noči pokradli?“ — Saj ste imeli vendar nabasan revolver pod zglavjem!“ — B: „Hvala Bogu, vsaj tega mi niso ukradli!“

Opravičeno vprašanje. A: „Ko sem bil izpil nekaj litrov piva in tri buteljke najfinejšega vina, sem poiskal posteljo.“ — B: „Ali ste jo bili našli?“

Iver. Življenje je kakor salata. Skrbi nam dajejo jesih, dobra volja pa — olje.

Beraški humor. „Saperlot, mora človek tukaj dolgo čakati, da nič ne dobi!“

V gostilni. Oštir: „To je moje najboljše vino. Če tega pijete, bote na vse pozabili; prosim pa, da prej plačate!“

Oba imata prav. Gost: „Veliko lepše stanovanje imate sedaj od poprej, samo jedilna soba je premajhna.“ — Gospa: „Soba ni premajhna, ampak miza je prevelika!“

Uganka. A: „Povej mi prijatelj, kaj nima dandanes nadomestka?“ — B: „Ne vem, ker je že vsaka stvar ponarejena in nadomestljiva bodisi v živilih ali obleki.“ — A: „Otroci so še vedno pristni, kakor so bili v starem testamentu.“

Loterijske številke.

Trst, 24. julija 74 54 29 49 7

Vabilo na občni zbor Kmetijskega društva v Št. Jerneju

ki se bo vršil dne 4. avgusta ob 3. uri popoldne v društveni dvorani.

Dnevni red: 1.) Čitanje zapisnika lanskega občnega zbora. — 2.) Revizijsko poročilo. — 3.) Poročilo načelstva in nadzorstva. — 4.) Odobritev računskega zaključka za leto 1917. — 5.) Volitev nekaterih članov v načelstvo. — 6.) Prost gospodarski razgovor. Načelstvo.

ŽVEPLO za sode

kilogram 36 kron, razpošilja po poštne povzetju F. A. KREPEK, Maribor ob Dravi, Bismarkst. 19.

POZOR!

Vse nabiralke ženskih las opozarjam, da plačam od 15. julija še višjo ceno za zmešane lase. Kite iz lastnih las izdelujem. Opozarjam, kdor potrebuje Burgit, izvrstno sredstvo proti kurjim očesom, naj si ga kupi, ker ga primanjkuje, ravnotako drugih toaletnih stvari. Barvilo za lase „Kraljica vseh barvil“ je še v zalogi. I. Svetec, izdelovalec kit, Rudolfovo, glavni trg.

Kupujejo se: suhe borovnice, črešnje in letošnje gobe.

Ponudbe z navedbo množine in cene na trdko

Josipa Val - Ljubljana.

Barva za obleke.

OBLEKA pobarvana izgleda in nadomesti novo samo tedaj, če se resnično le z najboljšo, stanovito la barvo pobarva. Vsak si lahko sam doma brez truda in stroškov pobarva obleko ali kaj drugega, naj si bo iz kakršnegakoli blaga. Najmanj se pošlje že 10 zavit. pošt. navodilom za K 10-20. Trgovci 100 zavit. K 40, 1000 zavit. K 35 za vsakih 100 zavitkov. A. Postržin, Commission «Mehlata», Graz, Steyrerg. 60/II.

Mlinska sita za kmečke mline

za mešano in fino moko, zelo trpežna. Nikako vojno blago. Pošlje proti povzetju. Eksp. J. G., Smladnik, Gorenjsko.